

TINTA INVISIBLE

L'Any Patufet, homenatge als nostres mestres gràfics

DANIEL BOADA

El 3 de gener passat va fer 100 anys del naixement de la revista *En Patufet* i es va iniciar el que s'anomena l'Any Patufet. Amb periodicitat setmanal, la publicació va ser editada i dirigida pel folklorista Aureli Capmany (pare de l'escriptora Maria Aurèlia) en els seus inicis i, posteriorment (1905), per Josep Bagunyà. El 1918 la direcció passa a Josep Maria Folch i Torres, que li infondrà un tarannà personalíssim que conservarà fins a la Nit de Nadal del 1938, en què va sortir l'últim número. "Un mes més tard -tal com explica molt gràficament Jesús Cuadrado en el seu imprescindible i enciclopèdic *Atlas Español de la Cultura Popular. De la historieta y su uso 1873-2000* (Ediciones Sins Entido, 2000)- les tropes franquistes entraven per la Diagonal de Barcelona".

Tot i el caràcter infantil que la definia, la publicació va arribar a ser un referent literari per a tota la família i un any després de la seva aparició *En Patufet* ja passava dels 900 exemplars inicials als 65.000.

El setmanari va tenir sempre un lloc per als personatges més reconeguts de la nostra història i de les nostres arts i va insistir incansablement en la formació en els valors cívics i ètics.

Lluís Solà, en el seu petit llibre commemoratiu *En Patufet. Antologia* (Llibres de l'Índex, 2003), ens explica: "A través dels seus 1806 números, [la revista] va ensenyar de llegir i escriure en català a gairebé tres generacions. I els va ensenyar tot intentant de formar i distreure els infants. [...] La revista tenia una triple finalitat: catalanitzar, moralitzar i instruir". (Aclarim ràpidament que qualifiquem de *petita* l'obra de Solà no pel seu valor si no pel fet que un treball com aquest, tan pel que fa als tex-

IL·LUSTRACIÓ DE JUNCEDA PER A LA PORTADA DEL NÚMERO 1332 D'EN PATUFET'

tos, profundament documentats, amb espai per als autors, els dibuixants i els fets que van fer possible *En Patufet*, com per les il·lustracions, veritable catàleg dels nostres més il·lustres grafistes de l'època, mereixia segurament una presentació més acurada i un format molt més agosarat.)

Seguint amb la mítica revista, el 1907 es va presentar la col·lecció *Biblioteca Patufet*, que va arribar als 70 números, entre els quals 36 novel·les del mateix Folch i Torres,

com ara les immortals *Aventures extraordinàries d'en Masagran* (1910) i *En Bolavà, detectiu* (1911), algunes de les quals han estat reeditades recentment.

El 1909 s'hi incorpora com a il·lustradora la genial Lola Anglada, que juntament amb molts altres dibuixants farien d'aquesta revista un referent obligat per a qualsevol admirador de la narració gràfica, en molts moments precursora de l'actual còmic.

Gaietà Cornet, Joan Llaveri-

as i el mateix Joan G. Junceda i Lola Anglada, juntament amb Ricard Opisso (no us perdeu el magnífic llibre-catàleg que sobre aquest autor va publicar l'any passat Josep Maria Cadena: *Opisso, col·lecció Petritxol Ocho*, 2003), Apa, Joan Vila (D'Ivori), i Antoni Muntanyola (creador del personatge d'en Patufet que il·lustraria la capçalera de la revista durant més de 30 anys) entre molts d'altres, seran, doncs, la imatge d'*En Patufet* durant tota la seva vida.

Sota el títol de *Pàgines viscudes*, Folch i Torres va publicar a partir del 1915, il·lustrades pel mestre Junceda, històries de la vida quotidiana amb un to alligador, moltes vegades romàntic, que en el seu moment va ser titllat de carrincló per alguns polítics i intel·lectuals, però que van tenir un gran èxit entre els lectors.

Com es pot llegir al *Calendari 2004 commemoratiu de l'Any 'En Patufet'*, a càrrec de la Fundació Folch i Torres (2003): "Si els seus objectius patriòtics i culturals no podien ser més nobles i enlairats, la seva aparença material era ben modesta, quan va néixer".

En el seu llibre, Lluís Solà ens recorda que el prospecte previ a la aparició de la publicació ja declarava: "El seu objecte serà d'inclinar els nens i nenes de Catalunya des de llur més tendra edat a llegir en català i despertar en llurs cors innocents l'amor a les nostres tradicions, costums, a les rondalles morals i instructives, als bonics i distrets jocs d'infantesa, a les endevinalles avivadores de la comprensió, etc. Els beneficis que s'obtinguin els destinarem a la protecció i sosteniment de les escoles catalanes gratuïtes establertes a Catalunya".

EXPOSICIONS ACTUALS

Exposicions com la que actualment tenim a la sala Francesc Mestre Art, amb dibuixos d'Anglada, Calsina, Opisso, Nogués i Llaveries, entre d'altres, juntament amb la que es pot veure a Vilabertran (Alt Empordà), organitzada per ACCAT (Associació Conèixer Catalunya) que amb el títol de *Catalunya, país de dibuixants. 100 dibuixants que cal conèixer*, presenta obres de Cornet, Junceda, Opisso, etcètera, poden ajudar a recuperar un patrimoni que mereix un lloc destacat en la història d'aquest país.

Expressem des d'aquí el profund desig que tot això sigui només el principi i que aquest any, l'Any Patufet, continuï retent un homenatge merescut i degut a la revista gràfica més important de la nostra història, i sobretot als homes i les dones que la van fer possible.

ELS LLIBRES MÉS VENUTS

DEL 12 AL 18 DE FEBRER. AMB LA COL·LABORACIÓ DE LES LLIBRERIES FNAC, DOCUMENTA, PROA-ESPAYS, ONA, LAIE, LLIBRERIA 22, CATALONIA, CASA DEL LLIBRE, ROBFAVAVES, TRES I QUATRE, LA CENTRAL I ALEXANDRIA LLIBRES.

FICCIÓ

El codi da Vinci
Dan Brown. EMPÚRIES

La pell freda
Albert Sánchez Piñol. LA CAMPANA

Pa negre
Emili Teixidor. COLUMNA

Les veus de Pamano
Jaume Cabré. PROA

Espècies protegides
Ferran Torrent. COLUMNA

La Xava
Juli Vallmitjana. EDICIONS DE 1984

JAUME CABRÉ

NO FICCIÓ

Les dues cares de la lluna
Asha Miró. LA MAGRANA

L'antropòleg innocent
Nigel Barley. EMPÚRIES

Muñoz Ramonet. Societat il·limitada
Xavier Muñoz. EDICIONS 62

Ben educats
Salvador Cardús. LA CAMPANA

Catorze ciutats comptant-hi Brooklyn
Quim Monzó. QUADERNS CREMA

L'os de Cuvier
Valentí Puig. DESTINO

QUIM MONZÓ